

Latife Tekin

Unutma Bahçesi

5. BASKI
2005 SEDAT SİMAVİ ÖDÜLÜ

♥ can
çağdaş

LATİFE TEKİN

UNUTMA
BAHÇESİ

Can aędaş

Unutma Bahçesi, Latife Tekin

© 2019, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Everest Yayınları, 2004

Can Yayınları'nda 1. basım: 2019

5. basım: Haziran 2023, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Ünver Alibey

Düzelti: Aylin Samancı Elmasdaę, Ebru Aydın

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Grafik uygulama: Alper Zeki

Baskı ve cilt: İmak Ofset Basım Yayın Anonim Şti.

Akçaburgaz Mah. 137. SK. No:12

Esenyurt, İstanbul

Sertifika No: 71320

ISBN 978-975-07-4026-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAęITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

LATİFE TEKİN

UNUTMA
BAHÇESİ

ROMAN

♥can

Latife Tekin'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Berci Kristin öp Masalları, 2018

Buzdan Kılıçlar, 2018

Gece Dersleri, 2018

Sevgili Arsız Ölüm, 2018

Manves City, 2018

Sürüklenme, 2018

Aşk İşaretleri, 2019

Muinar, 2019

Ormanda Ölüm Yokmuş, 2019

Rüyalar ve Uyanışlar Defteri, 2019

Zamansız, 2022

LATİFE TEKİN, 1957'de Kayseri'de doğdu. Dokuz yaşında ailesiyle İstanbul'a geldi. İlk kitabı *Sevgili Arsız Ölüm* 1983'te çıktı. Ardından *Berci Kristin Çöp Masalları* (1984), *Gece Dersleri* (1986), *Buzdan Kılıçlar* (1989), *Aşk İşaretleri* (1995), *Ormanda Ölüm Yokmuş* (2001), Sedat Simavi Ödülü'nü kazandığı *Unutma Bahçesi* (2004), *Muinar* (2006), 2009'da *Rüyalar ve Uyanışlar Defteri* ve 2018'de *Manves City* ile *Sürüklenme* yayımlandı. Türkçenin yarına kalacak büyümlü mirası olarak nitelenen romanları İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Japonca, Flemenkçe ve Farsça başta olmak üzere pek çok dile çevrildi.

Bomboş unutabilesek... Unutmadan yanayım ben... Ama unuttukça insanın anıları çoğalıyor.

Şeref'e, "Unutarak hafiflediğimiz söylenemez o zaman, yani uçulmuyor öyle unutarak, kuşlar gibi," demiştim.

"Doğru, kuşlar gibi uçulmaz, balıklar gibi uçulur, anıların derinliklerinde," demişti.

Buzullar eriyip deniz suları yükseldiğinde, içinde yaşadığımız bahçenin sırtımızı verdiğimiz dağla birlikte bir adaya dönüşeceğini söylüyor. "Kayıkları nereye çekeceklerini bile biliyorum," der, "bunu hissederek bakın etrafınıza, geleceğin adasında yaşadığınızı..."

Alt tarlanın sınırındaki çınar ağacına kadar bütün vadi sular altında kalacakmış.

İlk günlerde, rüyamda, aşağıda kıvıldanan canlıların aslında balık olduğunu düşündüğümü görmüştüm. Bu düşünce, arada bir tazelenir, daha çok da sabahları... Gün boyu süren bir dalgınlık yaratır bende.

Olgun, denizden dağlara, dağlardan denize bakarak, bölgenin gelecekteki haritasını çizdi. "Üzülürsünüz diye silmedim, siyah lekeler halinde bıraktım onları. Bugünkü adaların hiçbiri yok, hepsi suya gömülecek," diyor.

Asıl başka bir şey üzdü beni. Burası bir ada olarak görünmüyor onun haritasında. Karayla ince bir bağlantısı var.

Ahmet Filmer'e

BİRİNCİ BÖLÜM

Yazdığı hiçbir şeyi okumayacaktım ama hikâyelerin nasıl başladığını konuştuğumuz bir gün, söylediklerimden etkilenip bir şeyler karalamış Ferah. Kim olduğunu sonra anlatacağım size, bir süredir burada bizimle yaşıyor. “Yayımlarsam sana adayacağım, bir göz atarsın herhalde,” deyip elime bir kâğıt tutuşturdu. Okuyunca öfkelen dim, düşüncemi tersine çevirip unuttuğum şeylere üzülmüşüm gibi ifadeler kullanmış.

Bir rüzgâr yok mu, anılar yaratan unutma rüzgârı, uğultusunu dinliyorum onun, yaşadıklarım için kalbim sızlıyor...

Hiç böyle kederlendiğim olmaz, üzü lüp dikkati elden bırakırsam geçmiş in beni kendine çekeceğini biliyorum çünkü. Bu rüzgâr fikri ona değil, bana ait. Ferah, biz bunu konuşmadan önce, unutmanın ölümle ilgisi olduğuna inanıyordu. Zaten ölüm sihirli sözcüğü onun. Rujunu tazeler gibi ölümden söz eder. Böyle süsleniyor, ifadesine ölümün bilinmezliği sinecek... Unutmanın canlılık getiren bir rüzgâr olduğunu ben söyledim ona. Benimsemiş bunu. Yakında unuttur, kendi düşüncesi sanmaya başlar.

Olgun buraya geçtiğimiz yaz sonunda geldi. Eskiden muhasebeciymiş. Dayısının ecza deposunda çalışmış. Uyku sorunu var, arkadaşlarından biri, “Sanatçı hastalığıdır bu,” demiş. İnaniyor öyle olduğuna. Bilgisayara ve resme meraklı... Olur olmaz zamanlarda canhıraş bir bağırta koparıyor. Ölüme karşı bir haykırışmış bu. Duyamazlıktan geliyoruz. Giray’a annesinin ölümünü kabullenemediğini söylemiş. Bağırmasını ilk kez duyduğumda bahçede birinin üstüne kaya yuvarlandı sanmıştım. Dışarıda öylesine sahipsiz bir ezilme çılgılığı kopmuştu ki her birimiz ayrı köşelerden koşup çevresini sarmıştık. Dizüstü yere çökmüş, soluyarak kendine gelmeye çalışıyordu. Olur olmaz zamanlarda bir şarkı tutturur sonra... Bu haliyle içimizden bazılarını ürküttü. Ondan uzak duranlar var aramızda. Müzik zevki de görünümüyle pek bağdaşmıyor, geceleri odasından ilahi sesleri yükselir. Ney üflemeği öğrenmek istiyor, bu isteğini insanı üzecek kadar yineliyor kimi günler. Kargı ve kamış kesmeye gidiyor sürekli. Kesip taşıdığı kargılardan, kamışlardan odasında yürünecek yer kalmadı. Bir ara, üfleyeceği neyi kendisi mi yapmayı düşünüyor acaba diye endişeye kapılmıştım. Sesi de, sözleri de bana dokunuyor. Pek bir şey sormam ona ama dayanamayıp, “Kendine bir kulübe filan mı yapmayı düşünüyorsun Olgun bunlarla?” diyerek yokladım bir gün. “Bir şey yapmam onlarla, yok... öyle... kesip elimde tutuyorum, bakmak hoşuma gidiyor. Kargıları seviyorum, güzel ses veriyorlar...” dedi. Rahatladım o zaman. “Aslında ben atları seviyorum, kargıları atlara benzettiğim için seviyorum, püsküllerini...”

Geldiği gün anlatmıştı, Olgun’u sıkıntılı uykusundan uyandıran, asfalt tabancalarının çıkardığı bitmez tükenmez kırma sesi ve ardı arkası kesilmeyen otomobil alarmlarıymış... Kaçma isteği kulağında patlayan bu seslerle bir karara dönüşmüş.

Gelenlerin çoğu karar ânıyla ilgili buna benzer şeyler anlatır. Dinlemek beni sarsardı eskiden. Hep bir çatlama, kopma sesiyle, ayrılma hışırtısıyla zihnimde beliren, dönmek üzere giden insan imgesinin yerini ansızın içimde uyanan bir sezgi sonrasında, bir yırtınmayla dünyaya gelen insan görüntüsü aldı. Nasıl doğduklarını anımsayıp bilmeden bunu anlattıklarını düşünmeye başladım. Ben artık böyle dinliyorum öykülerini. Ama söylemiyorum kimseye.

Sanırım Olgun buraya annesini unutmak için geldi.

Zamanının çoğunu bilgisayar karşısında geçiriyor. Web sitemizi o kurdu, www.unutmabahcesi.org... Şimdilerde yeni yüzümüzü oluşturmaya çalışıyor. Her birimizin birer pet şişe olduğumuz düşüncesinden yola çıkarak pek çok çizim yapmış. Şişelerin kimi renkli kimi renksiz... Dik duranı, üstüne basılıp ezilmişleri var, başka bir sayfada oraya buraya fırlatılmış gibi görünüyorlar. Fikrimi sordu, söyledim; pet şişelerden nefret ederim, üretiminin yasaklanmasından yanayım. Umarım morali bozulmamıştır, aylar aldı çünkü bunu hazırlaması. "Çok şık, çok şık ama... Bu ağzı kapalı yan yana dizilmiş şişelerden bana boğulma hissi geldi, yoksa güzel de... İlaç şirketi sitesi gibi olmuş... Eskisi daha iyiydi, uğraşma yenisini yapacağım diye," dedim.

"Ben de doğayı kirlettiklerini düşünüyorum ama bir yandan da hoşuma gidiyor görüntüleri. O da zamanla kendini yok ediyor, ne kadar dayansa da bir ömrü var sonuçta. Biz de öyle değil miyiz, yaptığımız işler de zamanla silinip gidecek," diyerek savundu kendini. Ama ben tam olarak ne demek istediğini anlamış değilim. Pet şişelerle biz aynı gibiyiz onun gözünde, söylediklerinden böyle bir şey çıkardım.

Daha şişelerin sıkıntısını üstümden atamadan, karaböceklerin nasıl yürüdüklerine dikkat edip etmediğimi

sordu. Etmişimdir herhalde ama gözümde canlanmadı. “Yerde kürek çeker gibi yürüyorlar, dikkat et bundan sonra... Onların yürüyüşlerine bakarak gelecek zaman için bir kayık tasarladım... Görmek ister misin? Karaböcekler, toprağı su gibi hissediyor... Kesin... Eminim... Bak nasıl kürek çektiklerine, unutmama...”

“Aklımda kalırsa, tabii... Bakarım Olgun,” dedim, “üstümde bir dalgınlık var, hafızamda boşluklar oluştu...”

Ona anlatmadım ama o sıralar, uçuruma düşer gibi, üç yılı birden unutuyordum; dört yılı, beş yılı... Anısız, ışımaz...

Büyük boşluklar içinde uyuyup uyanmaya başlamıştım. Yaşadığım günün olayları, unuttuğum zamanların boşluğuna yayılıp hemen silinecekmiş gibi eskiyordu.

Gerçi şimdi de biraz öyle ya... Olup bitenleri, kolayca unutabileceğiniz hafiflikte anlatacağım size, üstünüzde bir ağırlık oluşmayacak. Söylemek istediğim bu.

“İnsanın anımsadıkları, unuttuklarının milyonda biri etmez,” diyor Şeref.

Zihnimde bir kıpırtı hissettiğimde boşlukta ardı ardına görüntüler belirir, sayılarla düşünüp konuşamıyorum onun gibi. Önceleri farkında bile değildim. Boşlukta beliren görüntülere bakıp aklımdan geçenleri mırıldanıyorum işte. Kimseyle anlaşmazlığa düşüp bir sorun yaşadığım da olmadı. Ama böyle konuşmam Şeref'i öfkeliendiriyor.

Yaptığım sadece bir benzetme: “Öyle yanıp sönüyor... Sanki ışıkla, sesle, kokuyla tutuşan, bilemediğimiz bir yangın var, anımsadıklarımız o yangının dumanı,” demiştim, birkaç gün uzak durmuştu benden.

Düşüncelerine katıldığımı belirtmek amacıyla söylediğim sözleri yanlış anlayıp kendisine karşı çıktığımı

sanmasına üzüldürken de onu asıl kızdıran şeyin bu olmadığını fark ettim. O yüzden eskisi gibi açıklama yapmaya uğraşmıyorum artık.

“Gerçekten bir şeyler düşündüğüne inanarak mı söylüyorsun söylediğin şeyleri, ne dediğini anlamıyorum,” diyor. İkimiz yalnızken olsa neyse...

Dilimi çözemediğini başkalarının duyması gerekmiyor ama onu uyarmak içimden gelmiyor açıkçası. Yıllardır herkesle nasıl konuşuyorsam onunla da aynı biçimde konuşuyorum. İster istemez kafamda bir kuşku belirdi. Yoksa kimse söylediklerimden bir şey anlamıyor muydu, diye düşünüp hüzünlenmeye başladım. Rüyama girdi sonunda. Herkesin birbirine bir şeyler anlattığı kalabalık bir toplantıda başımı önüme eğmiş susuyordum, insanlarla nasıl anlaştığımı unutmuşum gitmiş...

Bunu Olgun'a anlatmıştım. Kimseyle anlayamadığını görüp üzüldüğüm için yalnız olmadığını hissettirmek istiyordum ama onu teselli etmeye çalışmam her zaman ki gibi yanlış oldu. Etkileneceği bir şey anlatırsanız başka türlü inanıp bunu kendisinin yaşadığını sanıyor. Önceden bildiğim için, sonra gelip rüyamı bana geri anlatmasına şaşırmadım. Ayrıca buradaki diğer insanların Olgun'la böyle bir şey yaşadıklarında onun karşısında susmasına da içerliyorum. Şaka yapıyormuş gibi davranmaları hoşuma gitmiyor. Elimde değil, sesimi her defasında yükseltirim. Fazlasıyla ciddiye alıp kızdığım bile oluyor. Buna da üzüldüyorum aslında. Ne kimseye öfkelenir ne de birinin ona kızdığını anlar, tümünden unutmuş öfkeyi...

“Olgun, bu benim rüyam,” dedim yine. “Aynı rüyayı ben de gördüm, hem de çok daha önce. Anlatırken kendi rüyan sanıyorsun diye söylemedim sana,” dedi, “benim rüyam diye bir şey olmaz ki...” Rüyalardan insandan insana dolaşır. İnanıyor öyle olduğuna. Bana sorarsanız okuduğu kitaplar kafasını karıştırıyor. “Şu anda ikimiz birbi-

rimize doğru göç ediyoruz,” demesinden anlıyorum bunu. Ben ona akıyorum sürekli, o bana. Hareket halindeyiz. Kimse kendisi değil...

İkimizden birinin burada bulunma nedenimizi yanlış bildiği kesin. Böylesine her şeyi aynılaştıran bir bakış genişliğine sahipseniz neyi içinde tutup neyi dışınıza atacağınızın ayırımını yapamazsınız ki... Yani Olgun bir şeyleri unutmaya nasıl karar vermiş, merak ediyorsunuz. Soracaktım ama sonra yine bir şey söyler, üzülürüm diye korktum. Burada olmanın anlamı üstüne herkes birbiriyle konuşup duruyor gerçi de, kime ne sorup ne söyleyeceğinizi iyi düşünmeniz gerekir. Aklınız karışabilir çünkü.

Bu konuşmalar sırasında önemli noktalara gelindiğini pek hissedemediğim için gün boyu edilen değerli sözlerin boşa gittiği telaşıyla her sabah düzenli biçimde toplanıp fikir alışverişi yapmamızı önerenlerle aram açılmaya başladı. Doğrusunu isterseniz içimizde sürüp giden tartışmalara kendimi kaptırmamaya başından beri dikkat ediyorum. Herkesin kavrayışı ayrı... Boşuna sarsıcı sözler işitiyorsunuz. Sesleri birbirine karıştığında yanlarından çekilip uzaklaşıyorum.

Aramızda sürekli anlaşmazlık çıkıyor olsa da sadece Şeref’in düşüncelerine güvenim var. Neden burada olduğunu, ne yapmaya çalıştığını bir tek o biliyor içimizde.

Her ayın ilk haftası web sayfamızda farklı bir grafik düzenle yazdıklarından bölümler yayılıyor. Ben daha çok düşüncelerini öyküleştirdiği yazılarını okumayı seviyorum. “Prens ve Balık”... Bu çok hoşuma gitmişti. Bir bizonun ağzından anlattığı özgürleşme öyküsü de güzeldi.

... O sessizlikte bir tüfek patlıyor, ürken bizonlar dağınık düzen bir koşu tutturuyorlar, sonra bir anda bütün bizonların...

Bir bakışı unutmak istediğimizde, büyük bir yitimi göze almak zorundayız. Ancak böyle bir yitimin neden olacağı yıkımın altından kalkabilirse insanın yeni bir yaşamı olabilir ve insan bu yeni yaşamına çok derin bir bilgiyle, kaybın bilgisiyle sahip olur.

Bir grup arkadaş, doğayla uyumlu bir yaşam arayışındaki Şeref'in önderliğinde, şehir hayatının kargaşasından, toplumsal kalıplardan uzak yepyeni bir dünya yaratmaya koyulur. Erdemli ve özgür bir yaşam peşindeki bu karakterlerin amaçladığı dünya, kötülükle, kargaşayla, günlük dayatmalarla bağlarını koparmış bir ada, bir tür cennet bahçesi olacaktır. Ancak karakterlerin yaşadığı derin çelişkiler, böyle bir yaşam biçiminin ne denli olanaklı olduğu konusunda soru işaretlerine yol açar. Yalnızca romanın anlatıcısı Tebessüm bu derin çelişkilerin farkındadır. Çünkü insanların geçmişlerini kolay kolay arkalarında bırakamadıkları, "unutma isteğiyle dolanların, unutulmaya hiç de razı olmadıkları" gerçeğini tüm sarsıcılığıyla görebilmektedir.

Unutma ve hatırlama gibi hayati önemdeki kavramları sorgulayan ve yeni bir yaşam tasavvuru üzerine kurulu olan **Unutma Bahçesi**, kolay yanıtlar vermeyi reddeden bir metin. Bu roman belki de en genel anlamıyla doğa ile kültür arasındaki ikiliği ve bu ikiliğin insanın derinlerinde yansıyan tezatlarını gözler önüne seriyor.

#unutma #hatırlama #doğa #yabancılaşma #ütopya

